

NORMAN İSTİLASI'NIN I. HAÇLI SEFERİ'NE YANSIMALARI
(ANTAKYA'NIN İŞGÂLINE KADAR I. BOHEMUND VE TANCRED'İN
FAALİYETLERİ)

Yrd. Doç.Dr. Seyhun ŞAHİN*

ÖZET

8. yüzyılda Avrupa'da başlayan Norman istilası, birkaç yüzyıl boyunca devam etmiştir. Ancak bu istilanın sınırlarını Avrupa ile sonlandırmak mümkün değildir. Normanların I. Haçlı seferine katılmalarıyla birlikte bu istilanın Anadolu ve Yakın-Doğu'yu da içine aldığını söyleyebiliriz. Haçlı seferine katılan Normanlar arasında adını ön plana çıkarmayı başaran iki kişiyi görmekteyiz. Bunlar, güney İtalya'ya yerleşmiş bulunan Normanlardan olan Robert de Guiscard'ın oğlu Bohemund ve kızın doğma torunu Tancred'dır. Özellikle Bohemund'un hayatındaki evreler ve onun faaliyetleri I. Haçlı seferi'nin detaylı ancak farklı bir konusunu teşkil etmektedir. Bohemund'un macera dolu hayatı I. Haçlı seferinin ruhunun anlaşılmasında önemli katkı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Haçlılar, Normanlar, I. Bohemund, Tancred, Bizans İmparatorluğu.

ABSTRACT

Invasion of Norman that began in Europe in the 8th century had continued during a number of centuries. But limits of this invasion were impossible to end with Europe. Normans joined to First Crusade the First Crusade so for this reason, we can say that this invasion contained Anatolia and Near East. We see two men who are famous among Normans who joined to Crusade. They were Bohemund, the son of Robert de Guiscard and grandson Tancred who were of Normans that settled in the South Italy. Especially, the steps in the life of Bohemund and his activities constituted different and detailed subject of the Crusade. The adventurous life of Bohemund will become an important contribution about understanding of the spirit of the first Crusade.

Key Words: The Crusades, The Normans, I. Bohemund, Tancred, The Byzantine Empire.

GİRİŞ

Avrupa coğrafyasının kuzeyinde yaşayan kavimlerden biri olan Normanlar, 8.-9. yüzyıllarda kuzeyden güneye doğru Avrupa'yı istilaya başladılar. Fakat bu istila hareketleri, başlangıçta sadece yağma amaçlı iken sonraları daha önce de yağmaya geldikleri yerleri işgal etmeye devam etmiştir. Birkaç asır boyunca devam edecek olan bu istilanın sınırları oldukça geniştir. Bu istila, İskandinavya'nın dışına taşarken başta İngiltere olmak üzere İrlanda, Fransa, Endülüs İspanyası olmak üzere İtalya'nın güneyi ve Sicilya'ya kadar uzanmıştı¹. Fakat daha önce ifade ettiğimiz gibi Norman istilasının sınırları oldukça genişti ve bu istila Bizans'ı dahi tehdit edecek kadar ilerleme fırsatını da bulmuştu. Fakat konumuz I. Haçlı seferine olan etkiler olduğu için Bizans ile olan temaslarını bu çerçevede içerisinde ele alacağız.

I. Haçlı Seferi'nin ortaya çıktığı dönemde Avrupa'daki Norman istilası da aslında halen devam etmekteydi. Bu istilacılar arasında güney İtalya'ya kadar gelen bir guruptan çıkan bazı isimler ise I. Haçlı Seferi'nde önemli ve aktif roller üstlenmişlerdir. Özellikle Güney İtalya ve daha

*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi. seyhunsahin@nevsehir.edu.tr

¹ J.M. Roberts, *Avrupa Tarihi*, (Çev. Fethi Aytuna), İstanbul, 2010., s. 175-178.- Avrupa'daki Norman istilası hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Charles Homer Haskins, *The Normans in European History*, Cambridge, 1915.

sonra da Sicilya'ya hâkim olan Normanlar arasında öne çıkmış olan Hauteville ailesinden Bohemund ve Tancred, I. Haçlı Seferi'nde öne çıkmayı başaran isimler olmuşlardır. Bohemund, hem güney İtalya'da bu sefere katılan Normalara liderlik etmiş hem de Antakya Haçlı prensliğinin hükümdarı olmayı başarmıştır. Yine Bohemund'un yeğeni olan Tancred da bu sefere katılmış ve onunla beraber Normanlara liderlik etmiştir.

1. I.Haçlı Seferine Kadar Bohemund ve Tancred'in Hayatları

11. yüzyılda Avrupa'ya baktığımız zaman Normanların Avrupa'nın tamamına yayılmış olduklarını görebiliriz. Güney İtalya da Avrupa'nın geneli gibi aynı durumla karşı karşıyadır. Onların bu bölgeye gelmelerinin sebebi, birer ücretli asker olmak amacından başka bir şey değildir. Fakat zamanla burada artan güçlerini güney İtalya'da Melfi'yi ele geçirmekte kullanmaktan çekinmediler. Ardından da I. Haçlı seferinin önde gelen isimlerinden olan I. Bohemund ve Tancred'in atası olan Robert de Guiscard tarafından Apulia Düklüğü'nü ele geçirilmesiyle Normanların Güney İtalya'daki hâkimiyetleri kurulmuş oldu. Kısa süre içerisinde Calabria ve Sicilya'ya hâkim olan Robert de Guiscard, güney İtalya'da Norman Krallığı'nın temellerini atmış oldu. Güney İtalya topraklarına yerleşen bu Normanlar, kendi öz yurtlarından çok uzaklara yani güney İtalya'ya hatta daha da fazlasıyla Doğu Akdeniz'e kadar uzanıp devletler kurmayı başarmışlardır².

İtalya'ya yerleşen Normanlardan olan Bohemund ve Tancred hakkında buradaki hayatlarına dair bilgiler mevcuttur. Bu konuda bizlere önemli bilgiler aktaran bir Norman kronikçisi olan Geoffrey Malaterra'nın yazmış olduğu eserdir. Bu kaynakta özellikle Güney İtalya ve Sicilya Normanları hakkında çok değerli bilgiler edindiğimiz gibi Bohemund ve Tancred'in bağlı oldukları Hauteville ailesi hakkında da detaylı bilgiler mevcuttur³.Öncelikle Bohemund ve onun ailesi hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır. Çünkü Bohemund ve Tancred'in hayat hikâyeleri oldukça ilginç detaylarla doludur. Aslına bakılırsa bu iki ismi Haçlı ordusuna katılmaya yönelten sebepler İtalya'daki hayatlarında saklıdır.

Bohemund (takma adı Mark'dır), güney İtalya fatihi ve Apulia prensi ve Calabria Dükü olan Robert de Guiscard'ın oğludur⁴. Robert de Guiscard ise Tancred de Huateville'nin oğullarından biridir. Tancred de Hauteville, Norman topraklarında (İskandinavya) olukça şöhret yapmış bir şövalye idi. Tancred'in ilk eşi olan Muriellla'dan beş oğlu dünyaya gelmişti ki bunlar: sırasıyla William (takma adı demir yumruk), Drogo, Humphrey, Geoffrey ve Serlo 'dur. Ancak ilk eşi ölünce Tancred de Hauteville ikinci bir evlilik yapmak zorunda kaldı. Bu eşinin adı ise Fressenda idi. Fressenda Tancred'a tam yedi oğul verdi. Bunlar ise sırasıyla: Robert (Guiscard'da doğduğu için Robert de Guiscard olarak bilinir), Mauger, William, Aubrey, Humbert, Tancred ve en küçükleri Roger (Sicilya'yı Müslümanlardan alan ve ilk Sicilya Kontu unvanını alan)'dır⁵. İşte İtalya, Sicilya ve Anadolu topraklarına kadar isimlerini duyuracak olan Norman liderleri, Tancred de Hauteville'nin ikinci eşinden doğan çocukları arasından çıkmışlardır.

Konumuzun sınırları içerisinde kalmak için Bohemund ve Tancred hakkındaki bilgiler ile yetineceğiz. Öncelikle Bohemund'u tanımakta fayda olduğu görüşündeyiz. Bohemund, Robert de Guiscard'ın oğludur. 1058 yılında doğdu. Bohemund, Robert Guiscard'ın ilk eşi olan Norman asıllı Alberada'dan doğmuştur. Fakat öyle anlaşılıyor ki Robert Guiscard, bulunduğu bölgede giderek nüfuzunu artırıyordu ki; ilk eşi Norman asıllı olmasına rağmen Salerno Prensi'nin kız kardeşi olan Sichelgaita ile evlendi⁶. İşte Bohemund'un geleceğini etkileyen olay babasının Salerno Prensi'nin kız kardeşiyle evlenmesidir. Çünkü Guiscard'ın yeni eşi Salerno Prensi'nin kız kardeşi olması nedeniyle ondan doğacak çocukların soyluluk bakımından önüne geçmeleri pek muhtemeldi ve

² Haskins, *a.g.e.*, s. 192-215.

³Bkz. Geoffrey Malaterra, *The Deeds of Count Roger of Calabria and Sicily and of His Brother Duke Robert Guiscard*, (Translated by Kenneth Baxter Wolf), Michigan University Press, 2008.

⁴ Susan B. Edgington, "Bohemund I. of Antioch (d. 1111)", *The Crusades Encyclopedia*, (Ed. Alan V. Murray), Vol. I, California, 2006, s. 175.

⁵ Malaterra, *a.g.e.*, s. 53.

⁶ Malaterra, *a.g.e.*, s. 72.-Edgington, *a.g.m.*, s. 175.

öyle de oldu. Salerno Prensi'nin kız kardeşi ve aynı zamanda Lombard soylusu olan prenses Sichelgaita kendi oğullarını Apulia Düklüğü'nde söz sahibi olmaları için elbette ki ön plana çıkardı⁷.

Bohemund bu durumun farkında olmasına rağmen yine de babasının yanından ayrılmadı. Robert de Guiscard'ın tüm savaşlarında yanında bulundu. Hatta Bizans'a karşı yapılan ve balkanlar üzerinden yürütülen saldırıda babasının yanında savaşarak cesaret ve askeri kabiliyetini gösterdi. Bohemund, Dalmaçya kıyılarına babasının yanında çıkmış ve Bizans balkanlarına doğru başarılı bir ilerleyiş gerçekleştirmişti. Bohemund, babasına fiziksel açıdan oldukça fazla benzemektedir. Annesinin de bir Norman olması onun ırksal özelliklerini ön plana çıkarmış olmalıdır. Bohemund, gözü pek ve güçlü bir genç idi. Ayrıca gem vurulmaz bir tabiatı vardı⁸. Robert de Guiscard'ın Bohemund'un bu özelliklerine oldukça güvendiği anlaşılmaktadır. Onun sahip olduğu bu askeri meziyetlerden dolayı olsa gerek Avlonya'nın ele geçirilmesi görevine onu memur etmesinden de anlaşılacağı gibi aynı zamanda 1084 yılında Papa'nın Almanlara karşı Robert de Guiscard'ın yardımını istemesi ve Guiscard'ın da İtalya'ya doğru hareketi öncesi Balkanlar'daki ordunun komutasını oğlu Bohemund'a bırakması da ona olan güvenin göstergesidir.

Bohemund'un babasının yanında Bizans'a karşı Balkan toprakları için girişmiş olduğu mücadelenin, ona büyük tecrübeler kazandırdığı muhakkaktır. Robert de Guiscard, 1084 yılında Balkanlar üzerinden başlattığı Bizans'a karşı seferini yarıda bırakıp Germen tehlikesi nedeniyle ülkesine geri dönmek zorunda kaldı. Guiscard, yaklaşık olarak içinde Norman, Lombard ve Müslüman askerlerin de bulunduğu 60,000 kişiden oluşan ordusuyla İtalya'ya doğru hareket etti ve ardında Balkanlar'daki orduyu komuta etmek üzere oğlu Bohemund'u bıraktı⁹. Aslına bakmak gerekirse; Robert de Guiscard'ın Bohemund'a güvendiği fakat İtalya topraklarındaki varisi olarak görmediği bu esnada anlaşılmaktadır. Bu durumun ipuçlarını Anna Komnenan'ın Alexiad'ında görmek mümkündür. Anna Komnena Guiscard'ın İtalya'ya dönmek üzereyken Balkanlar'da oğlu Bohemund ve askerlerine yapmış olduğu konuşmaları aktarmaktadır. Anna Komnena, Robert de Guiscard'ın şu sözleri söylediğini aktarmaktadır:

“Kontlar! Biliyorsunuz ki, İlyrikon/ Arnavutluk'a geçmek üzere deniz yolculuğuna çıkarken, oğullarımın büyüğü Roger'yi¹⁰ ülkemin hükümdarı atadım. Gerçekten böylesine önemli bir görevi (Rumlara karşı girişilen savaşta Başkomutanlığı) üstlenmeye giderken topraklarımı dileyenin iştahını doyuracak bir av gibi başsız bırakamazdım. Şimdi Almanya kralı onlara (topraklarıma) saldırmak üzere yola çıkmış bulunduğuna göre, onları savunmak için elimizden geleni yapmak bizim görevimizdir. Çünkü başka mülk zapt edeceğim derken var olanı ihmal etmemeli. İşte bu nedenle kendi topraklarımı savunmak ve Almanya kralıyla savaşmak üzere buradan ayrılıyorum. Buradaki küçük oğluma Draç'ı, Avlonya'yı, mızrağımla zapt ettiğim diğer kentleri ve adaları bırakıyorum. Şimdi size onu ben imiş gibi saymanızı ve onun için tüm gücünüzle, tüm yüreğinizle çarpışmanızı buyuruyorum; vasiyetim de budur.”¹¹.

Yukarıda Anna Komnenan'ın naklettiği ve Robert de Guiscard'a ait konuşmadan İtalya'daki toprakların yönetimini Sichelgaita'dan olan oğlu Roger Borsa'ya bırakmış olduğu anlaşılıyor. Ayrıca Roger hakkında sarf edilen sözlere bakılırsa Bohemund'a çok güvenmesine rağmen tahtının varisi durumundaki kişinin Roger Borsa olduğu izlenimi edinilmektedir.

Robert de Guiscard, İtalya'da Germen tehlikesini savuşturduktan sonra Balkanlar üzerinden Bizans'a karşı başlatmış olduğu harekâtına devam etmek istiyordu. Bu nedenle Kefalonya Adasına gelmişti. Fakat 17 Temmuz 1085 yılında burada vefat etti. Cenazesi ise Melfi

⁷ Edgington, *a.g.m.*, s. 175.- Steven Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, c. I, (Çev. Fikret Işıltan), Ankara, 1998., s. 118.

⁸ Anna Komnena, *Alexiad*, (Çev. Bilge Umar), İstanbul, 1998., s. 54.

⁹ Edmund Curtis, *Roger of Sicily*, New York, 1912., s. 79.

¹⁰ Bohemund, kardeşi Roger Borsa'dan büyüktür. Bkz. Malaterra, *Introduction*, s. 3.

¹¹ Anna Komnena, *a.g.e.*, s. 157.

yakınlarındaki Venosa'ya getirildi¹². Guiscard'ın son nefesini verirken yanında Eşi Sichelgaita ve oğlu Roger Borsa da vardı. Bu sefere çıkarken onları da yanına almıştı. Robert de Guiscard için Venosa'daki Manastırda Norman keşişler mezarının üzerinde Saint Evroul'un ilahilerini seslendirdiler. Onun için "Dünya'nın korkusu" olarak söz ettiler¹³.

Robert de Guiscard'ın 1085 yılındaki ani ölümü Hauteville ailesi için adeta bir dönüm noktası oldu. Guiscard'ın ölümü ailesini sarstığı kadar Güney İtalya'daki Normanları da sarsmıştı. İtalya topraklarındaki Normanlar büyük liderlerinden belki de, onlar için daha anlamlısını söylersek, kahramanlarından yoksun kalmışlardı. Bununla birlikte onun yerine geçen kişi ise annesinin girişimiyle ve anne tarafından soydaşları olan Lombardların da desteğini alan oğlu Roger Borsa oldu. Roger Borsa, orduyla birlikte İtalya'ya dahi geri dönmeyi beklemeden hemen Dük olarak oracıkta ilan edildi¹⁴.

Tüm bunlardan sonra Roger Borsa ve Bohemund, "Dük" unvanını elde etmek için aralarında mücadele etmeye başladılar. Fakat burada durumu belirleyen kişi, amcaları Sicilya Kontu Roger oldu. Kont Roger daha önce Ağabeyi Robert de Guiscard'ın Düklüğü altında Sicilya'daki konumunu korumuştur. Sicilya Kontluğuna ilave olarak Calabria'daki bazı müstahkem mevkiilerin kendisine verilmesi karşılığında Roger Borsa'nın Düklüğü tanıdı. Fakat aynı zamanda Kont Roger, Roger Borsa'nın üstünlüğünü tanıyarak Bohemund'un bu tartışmada saf dışında kalmasına da neden oldu¹⁵.

Bohemund, bu durumu kabullenmedi. Kendisine miras olarak kalan içine Taranto ve Bari gibi şehirleri de alan Apulia'daki topraklarını kardeşi Roger Borsa ve amcası Kont Roger'a karşı korumak için uzun yıllar boyunca mücadele etti. Ancak bu uzun mücadelesinin açık bir neticeye ulaşamamasından odlukça yılmış olduğu anlaşılan Bohemund, I. Haçlı seferine katılmak adına babasının egemenlik sahası içerisinde toprak edinme hırısından vazgeçti¹⁶. Bohemund ile ilgili olarak Haçlı seferi öncesine ait bilgileri kısaca aktarıp sefer esnasındaki ve sonrasındaki durumu ile ilgili bilgileri daha sonra ele alacağız.

Bohemund'dan sonra onun yanında bulunan ve I. Haçlı seferinde mühim bir görev üstlenen Tancred'ın Haçlı seferi öncesindeki hayatından da söz etmek gerekir. Aslında onun da I. Haçlı seferine katılmasındaki nedenler, Bohemund'un nedenlerinden pek de farklı değildir. Tancred 1076 yılında doğmuştur. Annesi Robert de Guiscard'ın kızı Emma'dır. Babası ise "İyi Marquis" olarak bilinen Odo idi. Hauteville ailesi içinde aradığını bulamayan Tancred, I. Haçlı seferine katılan annesinin öz kardeşi olan Bohemund'a katılmıştır¹⁷. Bu iki ismin haçlı birliklerine katılmaları yalnız onların değil aynı zamanda haçlılar için de önemli bir andır. Çünkü bu iki isim, doğuda Antakya ve Tarsus gibi önemli şehirlerin zapt edilmesindeki lider isimlerdir. İsimini geçen bu şehirler, Hauteville ailesinin bu iki mensubu tarafından idare edilecekti. Dolayısıyla Norman istilasının Avrupa dışına yani Anadolu ve Suriye topraklarına kadar bu yolla yayılmış olduğunu söyleyebiliriz.

2. Bohemund ve Tancred'ın Haçlı Seferi'ne Katılmaları

Haçlı birliğinin oluşması için Papa Urbanus'un büyük çağırısı, Avrupa'nın dört bir köşesinde büyük bir heyecan uyandırmış ve karşılığını bulmuştu. Papa'nın bu çağırısı İtalya topraklarında da taraftar buldu. Haçlı birliğine dair haberler elbette ki Güney İtalya'daki Normanlara kadar ulaşmıştı ki zaten maceracı bir karakterde olan buradaki Normanlar, bu gelişmeye de kayıtsız kalamazlardı. Norman hükümdarları arasında buna temkinli yaklaşanlar olduğu gibi hemen kabullenenler de oldu. Bunların başında ise kardeşi Roger Borsa ve amcası

¹² Malaterra, *a.g.e.*, s. 171.- William of Malmesbury, *Chronicle*, (Translated by J. A. Giles), London, 1857., s. 296.

¹³ William of Malmesbury, *Chronicle*, s. 296.

¹⁴ Malaterra, *a.g.e.*, s. 171.

¹⁵ Malaterra, *a.g.e.*, s. - Harold Lamb, *Haçlı Seferleri*, (Çev. Füsün Dikmen), Ankara, 2012., s. 110.

¹⁶ Edgington, *a.g.m.*, s. 175.

¹⁷ Aryeh Grabois, "Tancred (d.1112)", *The Crusades Encyclopedia*, Ed. Alan V. Murray, Vol. I, California, 2006., s. 1144.

Sicilya Kontu Roger'un çelmesini yiyen Taranto hükümdarı Bohemund geliyordu¹⁸. Bohemund için Apulia'da kaybettiği itibarını, bu maceraya atılarak kat ve kat daha fazlasını elde etmek mümkün olabilirdi. Kız kardeşinin oğlu Tancred için de benzer bir beklenti içinde olmak elbette ki olağandı. O da Bohemund ile birlikte atılacağı bu maceradan idare edebileceği bir toprak, tebaa ve şöhret yakalamayı umuyor olmalıydı.

Normanlara gelince; aslında İtalya'nın güneyine yerleşmiş bulunan Normanların tamamını cezbeden bir yanı yoktu haçlı çağrısının. Papa'nın bu çağrısına yüreктen katılmak düşüncesine sahip olan Normanlar, daha çok kuzey bölgelerdekiler idi. Özellikle Sicilya Normanları, Haçlı seferine katılmak bir yana bu olaya kıyısından köşesinden dahi bulaşmaktan uzak durdular¹⁹. Hatta Sicilya Kontu Roger'a bu konuda birçok baskı ve teklif geliyor olsa da bu duruma dâhil olmamıştı. Bu tekliflere karşı olduğunu rivayet edilen şu cümlelerden anlamak da mümkündür:

“Eğer Müslümanlara karşı kutsal savaşa girmeye kesin olarak karar verdiyseniz, ben Kudüs'ün zaptını buna tercih ederim. Böylece Kudüs'ü onların elinden kurtarmış olursunuz ki, bu sizin için iftihar vesilesi olur. Ancak İfrikkiye'ye gelince oranın halkıyla aramızda yemin şartları vardır.”²⁰

Bohemund ve Tancred'in hayallerinin gerçekleşmesi açısından önemli olan Norman asıllı guruplar için ise durum farklıydı. Çünkü bu gurup için daha önce de söylemiş olduğumuz gibi Bohemund, babası Robert de Guiscard ile birlikte Bizans'a karşı savaşmış bir kahraman durumunda bulunuyordu. Ayrıca Bizans ordusunun hizmetinde bulunmuş Normanlar da söz konusudur ki bu gurup Bohemund ile birlikte Kudüs'ün Müslümanların elinden alınmasından daha ziyade Bizans ile hesaplaşmak niyetindedirler. Bu askerler Bizans ordusunu da çok yakından tanıma fırsatına sahip olmuş kişilerdi²¹. Burada açık olan durum ise; hedefine Müslümanları alan bir hareket içerisinde gerçekte Bizans ile çarpışmayı dahi hayal edenlerin var olmasıdır. Aslına bakılırsa Haçlı seferine katılmak için dini duygularına ihtiyaç duymayan asiller, asker ve şövalyelerle birlikte aşağı tabakadan insanlar da mevcuttu ki bu kişilerin dünyevî rekabet hırsları, Papa'nın meşrulaştırdığı bu hareketin içinde olayın ruhuna aykırı münasebetsizliklerin de yaşanmasına neden oldu²². Bu durumdan en fazla muzdarip olanlardan biri de şüphesiz Bizans'ın kendisi olmuştur. Kendi dindaşlarının topraklarına ilk girdikleri andan itibaren Bizans halkına karşı yapmış oldukları saygısızlıklar, yağma ve saldırılar onlar için oldukça korkutucu ve şaşırtıcı olmuştur.

Bohemund, Haçlı seferinden haberdar olduğu sırada Sicilya Kontu amcası Roger ve üvey kardeşi Roger Borsa ile birlikte Amalfi kuşatmasında bulunuyordu. Bununla ilgili haber kendisine ulaşır ulaşmaz derhal kuşatmayı bırakıp kendi ordusunun nerdeyse tamamını ve amcası ile kardeşinin de ordusundan mühim bir kuvveti de ikna ederek bu harekâtın içinde olmak için hazırlık yapmaya koyuldu. Bohemund, şöhretini de kullanmayı düşünerek bu gurubun bir lidere ihtiyaç duyduğunu ve kendisinin bu orduyu komuta edeceğini kavrayarak bu sefere katıldı. Ayrıca Bohemund'un elbisesinin üzerinde bulunan haç işareti ise Bohemund'un bu sefere katılmasıyla birlikte Haçlıların sembolü haline geldi²³. Bohemund, topladığı ordunun önünde kendisine bağlı birliklerin komutanlarının elbiselerine haçlar yapılsın diye üzerindeki erguvan renkli mantosunu çıkarıp parçalara ayırdı. Böylelikle Haçlı askerlerinin elbiselerinin üzerindeki haç sembolünü ilk defa Bohemund kullanmış oldu ve onun vasıtasıyla haçlıların arasında yayıldı²⁴. Sicilya Kontu

¹⁸ Runciman, *a.g.e.*, s. 88.

¹⁹ Claude Cahen, *Haçlı seferleri Zamanında Doğu ve Batı*, (Çev. Mustafa Daş), İstanbul, 2013., s. 104.

²⁰ İbnü'l-Esir, *el-Kamil fi't-Tarih, İslam Tarihi*, c. 10, (Çev. Abdülkerim Özyayın), İstanbul, 1986., s. 227-228.

²¹ Cahen, *a.g.e.*, s. 103.

²² Runciman, *a.g.e.*, s. 88.

²³ Malaterra, *a.g.e.*, s. 204.- *Anonym, The Deeds of the Franks and Other Jerusalem-Bound Pilgrims: the Earliest Chronicle of the First Crusades*, (Edited and Translated by Nirmal Dass), Plymouth, 2011, s. 30.-Runciman, *a.g.e.*, c. I, s. 119.

²⁴ Lamb, *a.g.e.*, s. 110.

Roger ise bu gelişmelerden dolayı oldukça rahatsızdı²⁵. Daha önce onun haçlı seferine bakış açısını işaret eden rivayet yoluyla aktarılan konuşmasını vermiştik.

Bu arada Bohemund, Haçlı seferine katılmak için büyük bir gayret içerisinde hazırlıklarını tamamlamakla meşguldü. Etrafında ise kendi ailesinden ve Normanlardan birçok kişi onunla beraber bu maceraya atılmak için bir araya geliyordu. Yeğenlerinden yani Tancred'ın küçük kardeşi William (Guillaume), Fransız Haçlı birliklerine katılarak Bohemund'u beklemeden yola çıkmış oldu. Bohemund'un yanında ise başta Tancred olmak üzere yine onların kuzenleri olan Salerno Kontları Richard de Principate ve Rainulf ile beraber Rainulf'un oğlu Richard yakınları olarak bulunuyorlardı. Bunlara ilave olarak; Rossignuolo Kontu Godefroi ile kardeşleri, Robert d'Ansa, Hermann de Cannae, Onfroi de Monte Scabioso, Albred de Cagnano, Ariano piskoposu Girard ile birlikte bir kısım Sicilya Normanları bulunmaktaydı. Diğer taraftan Fransa Normanlarından da Bohemund'un ordusuna katılımlar oldu. Robert de Sourdeval ve Boel de Chartres Fransa Normanlarının meşhur isimlerinden olup bunlar da Bohemund'un ordusuna katılmışlardı. Böylelikle oldukça kalabalıklaşan Bohemund'un ordusu, her ne kadar Godefroi'nin ordusundan sayıca az olsa da oldukça iyi teçhiz edilmiş ve eğitilmiş bir ordu niteliğindedi²⁶. Bohemund'un da kendi ordusunun bu niteliğinden aşağı kalır bir yanı yoktu. Özellikle babası Robert de Guiscard ile Bizans'a karşı vermiş olduğu savaşı ve muharebeleri de göz önüne aldığımız zaman askeri anlamda onun sahip olduğu tecrübeyi daha da kolay kavrayabiliriz.

Nihayetinde yola çıkan Bohemund kadim Roma yollarını çok iyi tanıyordu. Bu bilgiyle hedefine doğru en kısa ve en sorunsuz şekilde ilerletecek bir Roma yolunu takip ediyordu. Daha önceden çok iyi bildiği Balkanlar bölgesi üzerinden Bizans topraklarını kullanmak suretiyle ilerlemeye başladı. Bohemund'a bu esnada katılan daha birçok isim de olmuştu²⁷. Oldukça kalabalık bir asilzade gurubu ve ordu harekete geçmiş bulunuyordu. Fakat Bohemund, bu sefere geç katıldığından onun ordusu doğal olarak geriden geliyordu.

Tüm bu Haçlı birlikleri, İstanbul'da buluşmak üzere antlaşmışlardı. Asilzade liderler arasında İstanbul'a ilk varan isim Godefroi de Bouillon oldu²⁸. Godefroi, 12 Aralık 1096 tarihinde İstanbul'a çok yakın Marmara'da bir kıyı yerleşimi olan günümüzdeki Silivri'ye ulaştı ve burada konakladı. Fakat haçlı birliklerinin kontrolden nasıl çıkarak yağma ve katliamlar yaptıklarına dair ilk örneklerden biri burada yaşandı. Godefroi'nun ordusu burada sekiz gün boyunca yağmada bulundu²⁹. Bu olayın öncesinde Bizans İmparatoru Aleksios Komnenos'un toprakları üzerinden geçmeyi hedefleyen Haçlılar ile ilgili tedirginliği vardı. Hatta bu gelecek guruplar arasında daha önce savaş meydanlarında karşı karşıya geldiği isimler dahi mevcuttu ki bu isimlerin başında şüphesiz büyük Norman Dükü Robert de Guiscard'ın oğlu Bohemund geliyordu³⁰. Çünkü İmparator, Bizans sınırları içerisinde yaşanabilecek olumsuzlukları düşünmemiş değildi. Bununla ilgili çeşitli kaygıları vardı. Ancak Silivri'de yaşanan bu olay onun korkularını haklı çıkarmış oluyordu.

İmparator bu olayla birlikte Haçlı liderleriyle olan ilişkilerinde mutlak suretle daha temkinli davranmak zorunda kalacaktı. Ve öyle de oldu. İstanbul'a varan tüm Haçlı liderleriyle onun toprak bütünlüğünü korumak maksadıyla antlaşmalar yapacaktır. İstanbul'a 23 Aralık 1096 tarihinde giren Godefroi'nun ordusu hemen Haliç'in yukarı kesiminde İmparator'un talebi

²⁵ Runciman, *a.g.e.*, c. I, s. 119.

²⁶ Runciman, *a.g.e.*, c. I, s. 119.

²⁷ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 28-29.

²⁸ Komnena, *a.g.e.*, s. 305.

²⁹ Runciman, *a.g.e.*, s. 114-115.

³⁰ İmparatorun Bohemund'a karşı endişe duyuyor olmasında şüphesiz Bohemund'un babası olan Robert Guiscard ile birlikte Balkanlar üzerinden Bizans'a karşı saldırıya girişmelerinin yeri büyüktür. Anna Komnena, bu konuyla ilgili olarak şunları ifade etmektedir: "...kontlar özellikle de Bohemund, imparatora karşı eskiden kalma bir hınç besliyor ve onun Bohemund'a karşı Larissa'da meydan savaşı verdiğinde kazandığı parlak yenginin öcünü almak için uygun bir fırsat gözlüyorlardı..."-Bkz. Komnena, *a.g.e.*, s. 313.- Ayrıca bu konuda bir tespit de Ostrogorsky tarafından yapılmıştır ki o da bu konuda şunları ifade etmektedir: "Gerçekte ise Haçlı seferi Bohemund için babasının fetih planlarını yeniden ele almak hususunda bir vesileden başka bir şey değildi."-Bkz. Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, (Çev. Fikret İşıltan), Ankara, 2011., s. 336.

karşısında konaklamaya başladı³¹. Onun gelişini diğer Haçlı liderleri ordularıyla birlikte takip ettiler. Ancak Avrupa'nın dört bir köşesinden harekete geçen bu orduların ve liderlerinin Bizans topraklarına gelmeleri birkaç aylık zaman aldı.

Bohemund'un yolculuğu balkanlar üzerinden devam ederken Makedonya topraklarındaki Vardar nehri etrafında Bizans ordusuna bağlı bulunan Hıristiyan Türkler ve Peçeneklerden oluşan bir gurup asker, Rossignolo Kontu Godefroi ve kardeşlerine saldırdılar. Bu durumu fark eden ve onlara göre daha önde olan Tancred, derhal geri dönerek nehrin karşı kıyısında kalan Kontu ve kardeşlerini kurtarmak için nehre atladı. Bunu gören Tancred'ın askerleri de tereddütsüz bir şekilde onun ardından nehre atlayarak onu takip ettiler. Tancred'ı takip eden askerlerin sayısı iki bin civarındaydı. Mücadelenin sonunda saldıran Bizans'a bağlı Türklerin birçoğu yakalandı. Fakat Bizans ile daha yolun başındayken bir sorun yaşanmasını istemeyen Bohemund, onları sorguladıktan sonra serbest bıraktı³².

Bohemund, asilzadeleri ve ordusu bu tehlikeyi de özellikle Tancred'ın zamanında müdahalesiyle ise atlattılar. Yoluna devam eden Bohemund, Tancred ve diğer asilzadeler, 1097 yılının şubat ayının sonunda veya 1 Nisan'ında Trakya bölgesindeki Keşan (Russa) şehrine varmayı başardılar. Bohemund, ordusunu burada Tancred'ın komutasına bırakarak aceleyle yanına birkaç iyi savaşçı da alarak İstanbul'a doğru hareket etti. Çünkü orada Haçlı liderleriyle Bizans İmparatoru arasında bazı müzakerelerin yapıldığını işitmişti. Kendisi de orada İmparator ile antlaşma yapmak niyetindeydi³³. Tancred, kendi komutası altına bırakılan orduyu Keşan şehrinde anayol üzerinden çekerek konaklama imkânları açısından daha uygun ve verimli bir vadiye götürdü. Ordu burada konaklayarak Hıristiyanlar için kutsal paskalya günlerini de burada geçirdi³⁴.

Bizans İmparatoru Aleksios'un kızı Anna Komnena, "Alexaid" adlı eserinde Bohemund'un ve ona yakın bazı liderlerin asıl hedeflerinin İstanbul'u zapt etmek olduğunu defalarca belirtiyor³⁵. Ancak her defasında üzerine basa basa bu konuda en istekli kişinin de Bohemund olduğunu ifade etmekten geri durmuyor. Anna Komnena'nın sözünü ettiği bu endişeler, İmparatoru haçlı liderlerine karşı temkinli olmaya yöneltmiş olmalıdır. İmparator, İstanbul'a ulaşan tüm bu liderlerden daha önceden Bizans'a ait olan toprakların Müslümanlardan geri alınması durumunda buraları ele geçiren tüm Haçlı liderlerinin kendisinin otoritesini tanımaları ve vassalları olmalarını şart koştu. İmparator Aleksios'un bu isteğine Haçlı liderlerinin pek sıcak baktığı söylenemezdi. Ancak başta Godefrio olmak üzere birçoğu buna karşı çıksa da neredeyse hemen hepsi bunu şeklen de olsa kabul ettiler³⁶.

İstanbul'a en son ulaşan Bohemund oldu. Aslında sonuncu gelmesinin de ötesinde herkes tarafından da bilindiği üzere Bohemund ile İmparator Aleksios arasında yıllar önce yaşananlar vardı. Belki de Bizans İmparatorunun en fazla korktuğu kişi de yine Bohmund idi. Gerçekten de Bohemund, bu adamlar arasında en cesur ve en disiplinli kişi idi³⁷. Fakat korkulan olmadı ve Bohemund, diğer Haçlı liderlerinin er veya geç yapmış olduklarını tekrarladı. Kısacası İmparator'a duymak istediği sözleri verdi³⁸. İmparator da ona Antakya'nın ötesinde kalacak toprakları söz verdi³⁹. Böylelikle İmparator, en azından korkularını Haçlı liderlerinden almış olduğu sözlerle yatıştırmayı başardı. Bohemund ise diğer Haçlı liderlerinden olan farkını bu antlaşma ile göstermiş oldu. İmparator ve Bohemund'un durumlarına bakılırsa her şey istedikleri gibi olmasa da yine birbirilerinden ödün almayı başarmışlardı. Diğer taraftan İstanbul ve civarında bir araya gelen Haçlı ordusu artık Anadolu üzerinden yürüyerek güneye, İslam topraklarına karşı saldırıya geçebilirdi.

³¹ Runciman, *a.g.e.*, s. 115.

³² Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 31-32.

³³ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 34.

³⁴ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 34.- Runciman, *a.g.e.*, s. 121.-

³⁵ Komnena, *a.g.e.*, s. 317-324.

³⁶ Komnena, *a.g.e.*, s. 317-320.-İbnü'l-Esir, *a.g.e.*,c. 10, s. 228.

³⁷ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 35.

³⁸ Komnena, *a.g.e.*, s. 322.-Anonym, *The Deeds of the Franks*, s.35.-Ostrogorsky, *a.g.e.*, s. 336.-Lamb, *a.g.e.*, s.114-115.

³⁹ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 35.

İmparator'a nerdeyse bütün Haçlı liderleri, ele geçirecekleri topraklar için yemin içip söz vermişlerdi. Ancak bu yeminin dışında kalan iki kişi vardı ki: bunlardan birincisi Keşan civarında Bohemund'un ordusuna vekâlet eden Tancred idi. Diğeri ise Richard the Principante idi. Dolayısıyla Bohemund'un ordusu bu yeminin dışında kalmış oldu⁴⁰.

Bu arada haçlı birliklerinin bir araya gelip toplanmasını beklemeden bir gurup haçlı birliği Anadolu içerisine girişti yaptı. Fakat sonuç onlar için çok kötü oldu. Çünkü Süleymanşah'ın oğlu I. Kılıçarslan, kardeşi Davut Kulan Arslan'ı bu ilk gurubun üzerine gönderdi. Davut Kulan Arslan, 1096 yılının Ekim ayı içerisinde bu gurubu dağıtmayı başardı. Neredeyse gurubun tamamı öldürüldü. Geriye kalanlar ise tutsak alındı. Alınan tutsaklar arasında Haçlı birlikleri arasında şöhret bulmuş büyük şövalyeler de vardı⁴¹. Böylelikle Haçlılar liderleri de İmparator da Anadolu içlerinde ilerlemelerinin hiç de kolay olmayacağını kavradılar.

İmparatorun da isteği doğrultusunda haçlı birliklerinin ilk hedefi Türkiye Selçuklularının ilk başkenti İznik oldu. Eğer Haçlı ordusu Kudüs'e varmak istiyorsa önünde duran en büyük engel hiç şüphesiz Selçuklu Türkleri idi. Ayrıca Bizans açısından da Türklerin mutlak suretle Anadolu'dan söküp atılmaları gerekiyordu ki İmparator Aleksios, bu düşüncesini ancak Haçlıların yardımıyla gerçekleştirmesi mümkün olabilirdi⁴². Bu nedenle de ilk hedef, İznik oldu. Bohemund, yeğeni Tancred'ın komutasındaki ordusunun İznik için Anadolu yakasına geçmesini istedi. Kendisi ise İstanbul'da kalarak İmparator ile Ordunun ikmal konularını görüşmeye devam etti⁴³. Daha sonra Bohemund da deniz yolu ile İznik yakınlarına geldi. 1097 Mayıs ayı içinde başlayan İznik kuşatması Haziran 1097 tarihlerinde sona erdi. Bu kuşatma esnasında Malatya bölgesinde bulunan I. Kılıçarslan, başlangıçta kendisine ulaşan kuşatma haberini dikkate almadı. Ancak daha sonra İznik önlerine gelip yetişse de kendi ordusundan kat ve kat daha üstün olan Haçlılara karşı yenilgiden kurtulamadı ve geri çekilmek zorunda kaldı⁴⁴. İznik Kalesi'nde kuşatma altında kalanlara ise şu salığı verdi: "*Bundan böyle en uygun gördüğünüz neyse onu yapın.*"⁴⁵. İznik'i savunanlar ise 19 Haziran 1097 tarihinde Bizans İmparatoru'ndan âmân olarak şehri ona teslim ettiler⁴⁶. Bu kayıp, Selçuklular için çok üzüntü verici ve maneviyatlarını zayıflatan bir sonuç oldu.

Haçlı ordusu bundan sonra yoluna devam etmek üzere Anadolu içlerine doğru harekete geçti. Bu yolculukları boyunca I. Kılıçarslan ve beyleri ile sürekli olarak mücadele etmek zorunda kaldılar.

Haçlı ordusu Bilecik şehri üzerinde ilerlerken Bohemond, kendi isteği ile bu ordunun öncü kuvveti olarak daha hızlı bir şekilde ilerlemek istedi. Bu isteği kabul edilen Bohemond, Eskişehir ovasına geldiğinde bu öncü kuvveti gören ve bunları Haçlı ordusunun tamamı sanan Sultan Kılıçarslan ile beraberindeki Danişmend Gazi ve Kapadokya Emiri Hasan Bey, derhal saldırı kararı aldılar. Kendi kuvvetlerine ilaveten Büyük Selçuklu Sultanı da onlara yardım etmesi amacıyla Maraş Emiri Buldacı'yı göndermişti⁴⁷. Fakat arkada ilerleyen büyük haçlı ordusu Bohemund'un talimatıyla kısa süre içerisinde Eskişehir ovasına yetişmeyi başardı. Başlangıçta büyük kayıplar veren Haçlılar, büyük ordunun yetişmesi ve Bohemund'un orduyu iyi komuta etmesi nedeniyle Selçuklu ordusu dağıldı. Böylece Haçlılar 1 Temmuz 1097 tarihinde galibiyet elde etmiş oldular⁴⁸. Artık Haçlıların karşısına çıkıp bir meydan savaşı yapmanın pek de mümkün olmadığı Selçuklular tarafından da anlaşıldı. Bunun yerine onları ilerlemeleri esnasında önemli noktalarda küçük saldırılarla yıpratmak ve bazı önemli şehirler de savunma önlemleri almak gibi stratejileri uyguladılar. Her ne kadar Haçlılar, burada savaşı kazanmış olsalar da Türklerle karşı karşıya

⁴⁰ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 36.

⁴¹ Komnena, *a.g.e.*, s. 306-308.-Ali Sevim-Erdoğan Merçil, *Selçuklu Devletleri Tarihi*, Ankara, 1996., s. 152-153.

⁴² Runciman, *a.g.e.*, c. I, s. 135.

⁴³ Anonym, *a.g.e.*, s. 36.- Ostrogorsky, *a.g.e.*, s. 336.-Runciman, *a.g.e.*, c.I, 136.

⁴⁴ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 38-39.-Sevim-Merçil, *a.g.e.*, s. 153.

⁴⁵ Anna Komnena, *a.g.e.*, s. 326.

⁴⁶ Anna Komnena, *a.g.e.*, s. 328-329.-Georg Ostrogorsky, *a.g.e.*, s. 336.

⁴⁷ İlyas Gökhan, *Selçuklular Zamanında Maraş*, Kahramanmaraş, 2013., s. 28.

⁴⁸ Anna Komnena, *a.g.e.*, s. 332-333.- İbnü'l-Esir, *a.g.e.*, c.10, s. 228.-Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 44.-Sevim-Merçil, *a.g.e.*, s. 153.-Lamb, *a.g.e.*, s. 144.

gelmek onların ruhlarında derin endişe ve korku yaratmaya yetmişti. Üstelik kendilerinden kat ve kat daha güçlü olan Haçlı ordusuyla kahramanca çarpışmaları Türklere karşı bir hayranlık dahi uyandırmıştı. Bu konuda yazı belli olmayan “Gesta Francorum” veya “The Deeds of the Franks” adlı eserde Türkler için şu sözcükler sarf edilmişti: “şimdi, kim Türklerin bilgeliğini, askeri becerilerini ve cesaretlerini anlatabilecek bilgi ve mantığa sahiptir?... Fakat Tanrım, onların asla bizim kadar iyi olmasınlar.”⁴⁹.

Tüm bunlara rağmen Haçlı ordusu Konya, Kayseri ve Maraş üzerinden Antakya’ya doğru yoluna devam etti. Tancred ve Baudouin ise Kayseri bölgesindeyken Haçlı ordusundan ayrılıp güneye, yani Tarsus bölgesine yöneldiler. 1097’nin Eylül ayı içerisinde Adana, Mersin ve Tarsus Haçlılar tarafından ele geçirildi⁵⁰. Baudouin, buradan Maraş üzerinde ilerleyen haçlı ordusuna tekrar katıldı. 15 Ekim 1097 tarihinde Maraş’ı işgal ettiler. Haçlılar, aslen Ermeni olan Tahtul isminde Bizans ordusunun eski bir komutanını buraya vali olarak atadılar. Hatta bir de piskoposluk merkezi kuruldu. Her ne kadar İmparatora söz vermiş olsalar da Haçlıların artık bu yemin ve sözlerinden uzaklaştıkları belli oluyordu. İmparator, Maraş’a kısa süreliğine tekrar hâkim olduysa da Maraş’ta bir Haçlı senyörlüğünün kurulmasının önüne geçemedi⁵¹. Haçlı liderlerinin neredeyse tamamı önlerine açılan bu topraklarda kendi egemenlik alanlarını oluşturmak için hiçbir entrikadan geri durmadılar. Bu andan sonra İmparator’un Selçuklu Türklerinin onları yok etmelerini dilemesinden başka bir çaresi de kalmamıştı.

Bu noktadan sonra birçok Haçlı lideri için olduğu gibi başta Bohemund ve Tancred için de Haçlı mücadelesi bitmiştir. Artık onlar kişisel hırslarının ve amaçlarının peşinden koşup bunları gerçekleştirmek için mücadele vereceklerdir.

Haçlı birlikleri, 1097 yılının Ekim ayı içerisinde Antakya’ya ulaştılar derhal şehri kuşatma altına aldılar. Bu sırada şehrin Selçuklu valisi Yağısıyan, kuşatmaya karşı bir takım hazırlıklar yaptı. Diğer taraftan da etraftaki Selçuklu beylerinden yardım istedi. Kuşatma, aylarca devam etti. Bu arada haçlı birlikleri de oldukça kayıp veriyordu. Selçukluların tüm gayretlerine rağmen kuşatma kaldırılamadı. Bu sırada Bohemund, Antakya kalesinin burçlarından birinin savunmasını komuta eden bir Ermeni dönmesi ile temas kurmayı başardı. Bu komutanın adı Firuz idi⁵². Bohemund ondan aldığı yardım neticesinden kaledeki burç üzerinden şehre girmeyi başardı. 3 Haziran 1098 tarihinde şehirde bulunan diğer gayri Müslimlerin de yardımıyla burada bulunan bütün Türk ahali katledildi⁵³. Daha sonrasında buraya Musul Atabeyi Gürboğa (Kürboğa), Antakya’yı kurtarmak amacıyla geldiyse de diğer Selçuklu beylerinin kendisine ihanet etmeleri sonucu Haçlılar karşısında yenilmekten kurtulamadı. Bunun üzerine Antakya’nın iç kalesinin de düşmesiyle 28 Haziran’da Antakya tamamen Bohemund’un eline geçti⁵⁴. Fakat Bohemund için bu bir kesin netice değildi. Bohemund hem Müslümanlara hem de Bizans’a karşı hırs dolu saldırgan tutumunu sürdürecektir. Bunların dışında Bohemund, Bazı Haçlı liderleriyle de karşı karşıya geldi.

Antakya’nın ele geçirilmesinden sonra Bohemund ile Raimund de Toulouse ile anlaşmazlığa düştü. Antakya’nın kontrolü noktasında baş gösteren bu tartışmadan Bohemund galip çıktı ve tek başına Antakya’ya hâkim oldu. Bizans’ın aleyhine gelişen bu durum Bohemund ile İmparator Aleksios’un arasındaki uçurumu daha da büyüttü. Bohemund’un Antakya’nın idarecisi olmasını geriye kalan diğer Haçlı liderleri de onayladılar ve Kudüs’e doğru yola çıktılar⁵⁵. İmparator’un tüm korkuları birer birer gerçekleşmeye başlamıştı. Ve bu korkuların ortaya çıkıp gerçekleşmesinde yine Bohemund’un gayretinin olduğu aşikârdı.

⁴⁹ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 43.

⁵⁰ Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 47.-Sevim-Merçil, *a.g.e.*, s. 154.-Lamb, *a.g.e.*, s. 150-152.

⁵¹ Gökhan, *a.g.e.*, s. 32.

⁵² Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 66.-İbnü’l-Esir, *a.g.e.*, c. 10, s. 229.-Lamb, *a.g.e.*, s. 179.

⁵³ İbnü’l-Esir, *a.g.e.*, s. c.10, s. 229.

⁵⁴ İbnü’l-Esir, *a.g.e.*, s. c.10, s. 230-231.- Anonym, *The Deeds of the Franks*, s. 86.-Sevim-Merçil, *a.g.e.*, s. 155-156.-Lamb, *a.g.e.*, s. 185.

⁵⁵ Komnena, *a.g.e.*, s. 342-343.-Ostrogorsky, *a.g.e.*, s. 337.

Bohemund, Antakya'ya hâkim olmakla sadece Bizans'ın düşmanlığını üzerine çekmekle kalmadı. Aynı zamanda Selçuklu Türklerinin düşmanı haline de gelmişti. Çünkü Bohemund, Antakya ile yetinmeyip hâkimiyet alanı genişletmek düşüncesindeydi. Danişmend Gazi tarafından kuşatılan Malatya'ya yardıma gitmek isteyen Bohemund, Maraş'ın Gafina adlı bir köyünde Danişmendiler tarafından kurulan bir pusu ile esir alındı⁵⁶. Bohemund, üç yıl boyunca esir edildi. Bohemund'un kurtuluş fidyelerini İmparator ödemeyi teklif ettiyse de Bohemund bunu reddetti. Bu fidyeyi (100.000 Bezan) Kudüs Kralı Baudouin ve Antakya Patriği Bernard ödedi⁵⁷. Bohemund'un yokluğunda onun yerini yeğeni Tancred almıştı ve onun adına idareci olmuştu. Geri dönen Bohemund'un daha çok hırslandığını söylemek mümkündür. Hem Türklerle hem de Bizans ile aynı anda mücadele etmenin mümkün olmadığını kavrayan Bohemund, önceliğini Bizans'a verdi. Elbette ki bunda Bizans'a ve özelde İmparator Aleksios'a duymuş olduğu kinin etkisi büyüktür.

Bohemund, Bizans'a karşı kesin bir zafer elde etmek için 1106 yılının sonuna doğru kendi topraklarına yani İtalya'ya geri dönerek Bizans'a saldırmak için hazırlıklara başladı⁵⁸. 1107 yılında yıllarca önce babası Robert de Guiscard ile beraber uygulamış oldukları aynı strateji doğrultusunda Avlonya üzerinden Balkanlara doğru ilerlemeye başladı. Fakat sonuç 25 yıl önceki gibi olmadı ve Bohemund bu kez yenilerek İmparatora boyun eğmek zorunda kaldı. Antakya'da onun vassalı olmayı kabullendi. İmparator'un bütün düşmanlarına karşı ona yarım etmeye ve Antakya'nın da kendisine Bizans toprağı olarak verildiğine dair yemin etti⁵⁹. Tancred ise bu antlaşmayı kabullenmedi. Tancred, Bohemund'a hiçbir şeye bağlı olmadığı kadar bağlıydı. Fakat hırsları ve ihtiraslarını kontrol noktasında Bohemund'an daha başarısız ve sabırsızdı.

Bohemund, tüm bunlardan sonra bir daha Antakya'ya dönmedi. 1111 yılında İtalya'da hâkim olduğu küçük bir toprak parçasında öldü. Ardında Fransız asıllı eşinden doğan iki küçük oğul bıraktı⁶⁰. Bohemund, gözü pek, kurnaz, soğukkanlı ve iyi bir askerdi. Normanların haçlıların arasında şöhret bulmuş bir kahramandı. Bohemund, I. Haçlı seferine katılan tüm liderleri gölgede bırakacak kadar büyük bir isim olmuştur⁶¹. Belki de geçmişinden kaynaklanan hırslarının kurbanı olan bir kişiydi. Tüm bu macera dolu yaşamı, geldiği topraklarda hayallerinin çok daha azıyla yetinmek zorunda kalarak son bulmuştu.

Tancred'a gelince, mağrurluk konusunda Bohemund'dan da önde geliyordu. Fakat onun bu durumu, zaferlerinden ve kahramanlıklarından daha ziyade kontrol edemediği hırsından kaynaklanıyordu. Bohemund'un her yokluğunda onun yerine vekâlet ediyordu. Tancred'ın dayısı olan Bohemund'un ona güveni sarsılmaz bir boyuttaydı. Ancak sahip olduğu hırs ve öfkesi onu Bohemund'dan daha saldırgan bir duruma getirmişti. Öyle ki ömrünün son zamanlarında haçlı liderlerinin birçoğu ile karşı karşıya gelmişti. En nihayetinde 1112 yılının yaz aylarında Tancred, hâkimiyet sahasını genişletmek amacıyla mücadele ederken yakalandığı tifüs hastalığı nedeniyle henüz 36 yaşındayken öldü. Ölümlerine yerine Richard de Salerne'nin oğlu ve aynı zamanda da yeğeni olan Roger de Salerne'yi halefi tayin etti. Eğer Bohemund'un oğulları buralara gelirse iktidarı onlara devretmesini de vasiyet etti. Tancred, hırs dolu ancak kabiliyetli ve iyi bir komutandı. Bohemund'a sadık fakat etrafına karşı güven vermeyen bir şahsiyeti vardı⁶².

Sonuç

Avrupa'da 8. yüzyılda başlayan ancak 11. yüzyılın sonlarına kadar devam eden Norman istilası yalnız Avrupa'yı etkilememiştir. Normanlar, Haçlı seferlerinde özellikle de I. Haçlı seferinde çok etkili olmuşlardır. Normanların sahip oldukları ırksal özelliklerinin başında şüphesiz savaşçı olmaları söylenebilir. Bu bakımdan Haçlı birlikleri arasında kolaylıkla ön plana çıkmayı başarmışlardır.

⁵⁶ Gökhan, *a.g.e.*, s. 33.-

⁵⁷ Edgington, *a.g.m.*, s. 176.-Ostrogorsky, *a.g.e.*, s. 338.

⁵⁸ Edgington, *a.g.m.*, s. 176.-Lamb, *a.g.e.*, s. 308.

⁵⁹ Komnena, *a.g.e.*, s. 389-438.-Lamb, *a.g.e.*, s. 313.

⁶⁰ Edgington, *a.g.e.*, s. 176.-Runciman, *a.g.e.*, c.II, s. 42.

⁶¹ Runciman, *a.g.e.*, s. 42.

⁶² Runciman, *a.g.e.*, s. 103.

Normanlar arasında ise güney İtalya Normanlarından olan Bohemund ve yeğeni Tancred'in adı öne çıkmıştır. Özellikle Bohemund, I. Haçlı seferinde yalnızca Normanlar arasında değil tüm haçlı liderleri arasında adı şöhret bulmuş ve öne çıkmış bir kişidir. Bohemund'un güney İtalya topraklarında başlayan macera dolu hayatı, Batı'dan Doğuya Doğu'dan Batı'ya doğru bir akış içerisinde son bulmuştur.

Bohemund ve Tancred'in hayatları ve hedefleri Haçlı seferlerinin gerçek anlamdaki Avrupa'nın ruh hallerinin de bir yansımasıdır. Haçlı seferlerine katılan her gurup, her lider ve de her birey bu olgu içerisinde kendine bir yön çizmiştir. Haçlı ruhu, bazıları için kutsal bir vazifeden daha çok dünyevi hırslarının onları sürüklediği bir macera olmuştur. Bunun en güzel örneklerinden birini Bohemund'un hayatındaki ayrıntılarda bulmak mümkündür. Bunu rahatlıkla Tancred için de söylememiz mümkündür. Haçlı seferlerini yalnız siyasi ve askeri gelişmelerle anlamak mümkün değildir. Konun içindeki detaylar da en az diğer sebepler kadar önemli ve etkilidir.

KAYNAKÇA

- Ali Sevim-Erdoğan Merçil, *Selçuklu Devletleri Tarihi*, Ankara, 1996.
- Anna Komnena, *Alexiad*, (Çev. Bilge Umar), İstanbul, 1998.
- Anonym, *The deeds of the Franks and other Jerusalem-bound pilgrims: the earliest chronicle of the first crusades*, (Edited and Translated by Nirmal Dass), Plymouth, 2011.
- Charles Homer Haskins, *The Normans in European History*, Cambridge, 1915.
- Claude Cahen, *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı*, (Çev. Mustafa Daş), İstanbul, 2013.
- Edmund Curtis, *Roger of Sicily*, New York, 1912.
- Geoffrey Malaterra, *The Deeds of Count Roger of Calabria and Sicily and of His Brother Duke Robert Guiscard*, (Translated by Kenneth Baxter Wolf), Michigan University Press, 2008.
- Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, (Çev. Fikret Işıltan), Ankara, 2011.
- İbnü'l-Esir, *el-Kâmil fi't-Tarih, İslam Tarihi*, c. 10, (Çev. Abdülkerim Özaydın), İstanbul, 1986.
- İlyas Gökhan, *Selçuklular Zamanında Maraş*, Kahramanmaraş, 2013.
- J.M. Roberts, *Avrupa Tarihi*, (Çev. Fethi Aytuna), İstanbul, 2010.
- Steven Runciman, *Haçlı seferleri Tarihi*, c. I-II, (Çev. Fikret Işıltan), Ankara, 1998.
- Susan B. Edgington, "Bohemund I. of Antioch (d. 1111)", *The Crusades: an Encyclopedia*, (Ed. Alan V. Murray), Volume I, California, 2006.
- William of Malmesbury, *Chronicle*, Tranlsted by J. A. Giles, London, 1857.
- Harold Lamb, *Haçlı Seferleri*, (Çev. Füsün Dikmen), Ankara, 2012.